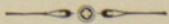

ԽՐԱԺԱԿԱՆ ԵՒ ԶՈՒԱԲՃԱԼԻ

Հ Ի Ն Ե Կ Ն Ո Ր Պ Ա Տ Մ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ք

* Կըսեն թէ ատենով զ ուսումնական մարդկանց ապսպրուեր է ճեմարանի մը մէջ որ ուղարին սառագրութիւնը գրեն. այն երեքին մէկը անգղիացի է եղեր, մէկը գաղղիացի եւ միւսը գերմանացի: Անգղիացին խկոյն ճանապարհ կելնէ որ երթայ ամէն ուղա գտնուած երկիրները անձամբ պտըափ աեսնէ ու այնպէս գիր անցընէ: Գաղղիացին բուսաբանական պարտէզը կերթայ, այնտեղ գտնուած ուղարին վրայ մէյմը կնայի ու իւր ճառը կգրէ: Խոկ գերմանացին կիակուի սենեակը, եւ կէս մը այլ եւ այլ գրքերէ հանելով, կէս մ' ալ իւր երեւակայութեանը ապաւինելով՝ ուղարին սառագրութիւնը կընէ: Ասով ալ կիմացուի ահա այն աղգաց բնաւորութիւնը, այսինքն անգղիացւոյն ճշգրտասարութիւնը, գաղղիացւոյն թեթեւութիւնը եւ գերմանացւոյն գանգազութիւնը. յայտնի բան է որ երեքն ալ իրենց պակասութեանը հետ օգուաներ ալ ունին:

— Եթէ այն իմաստնոց մէկն ալ հայ լինէր, արգեօք ինչ կերպով պիտի շարադրէր իւր ճառը: — Այժմու մեր մատենագրաց կերպին նայելով՝ կարելի է կասկածել թէ կառնուր գաղղիացւոյն գրածը՝ թարգմանաբար կբալէր, ու թերեւս տեղ տեղ ալ կըխանգարէր եւ այնպէս գուրս կհանէր:

* Գաղղիացի զինուօրականին մէկը իրեն տեսքին վրայ սաստիկ զմայլած է եղեր. որ մը Փարիզու մեծ եկեղեցիներէն մէկուն մէջ պատարագ տեսնելու կեցած ժամանակը՝ անձանօթ մարդուն. մէկը քովը կեցած կդիմէ

զինքը. զինուօրականը կդառնայ՝ հարցընելու կերպով մը կնայի մարդուն երեսը թէ ինչ կուզէ իրմէ: « Կաղաչեմ, պարսն, կըսէ մարդը, շնորհք ըրէ՝ քիչ մը երեսդ դէպի ի ձախ կողմը գարձուր: — Ինչու: — Պատճառը վերջը կըսեմ. բայց եթէ կուզէք այժմէն իմանալ, այսքանը միայն ըսեմ որ ես պատկերահան եմ, եւ իմ ընկերներէս մէկը հեռուն վերի դասին մէջ կեցած քու պատկերդ կնկարէ, եւ այն պատկերը իրմէ խնդրողը երեւելի տիկին մի է որ չուզեր իմացուի իրեն ով եղածը »: Զինուօրականը՝ որոյ խելքը միտքը, ինչպէս որ ըսինք, իւր գեղեցկութեանը վըրայ էր, ամենեւին չտարակուսեցաւ մարդուն ըսածին ճշմարտութեանը վրայ. մանաւանդ որ յիրաւի գասին վերի ծայրը մէկը կար նստած, ձեռքն ալ կապարէ գրչի պէս բան մը. ուստի ամենայն սիրով յանձն առաւ պատկերահանին ուղած գիրքովը կանգնած կենալու: Քիչ ատենէն անձանօթ գրացին շնորհակալ եղաւ անոր: — « Այս ինչ շուտ, ըսաւ զինուօրականը »: Պատկերահանը ժամունով մը ծռեցաւ անոր եւ « Մնաք բարօվ » ըսելով՝ հեռացաւ քովէն, ժողովրդեան մէջ խառնուեցաւ աներեւոյթ եղաւ: Վրան հինգ վայրկեան անցաւ չանցաւ, զինուօրականին թաշկինակ պէտք եղաւ. ձեռքը գըրպանը խոթեց, տեսնէ որ թաշկինակ չկայ. յետոյ վրան նայեցաւ, տեսաւ որ ոչ ժամացոյցը կայ, ոչ քթախստի տուփը եւ ոչ գրպանին մէջ եղած ադամանդները:

— Ո՞րքան ատելի բան է ծանծաղամտութիւնը որ ամէն լսող այն զինուօրականին օխ կըսէ: